

Digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmä Verkkopalveluryhmän kokous

Aika: 8.2.2008, klo 13.05-15.00

Paikka: Kansalliskirjasto, Fabianian kokoushuone, Yliopistonkatu 1

Läsnä: Markku Löytönen Helsingin yliopisto, puheenjohtaja
Totti Mäkelä Tieteen tietotekniikan keskus, CSC
Birgitta Aurén Vaasan kaupunginkirjasto
Elisa Orrman Kansallisarkisto
Ari Muhonen Teknillinen korkeakoulu
Sirkku Blinnikka Päijät-Hämeen koulutus konserni
Kari Liukkunen Oulun yliopisto
Nina Hyvönen Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Annu Jauhiainen Kansalliskirjasto
Kristiina Hormia-Poutanen Kansalliskirjasto, paikalla kohdat 1-3; 8.

Asiantuntijat:

Markku Laitinen Kansalliskirjasto

Ari Rouvari Kansalliskirjasto

Aki Kangas Kansalliskirjasto, sihteeri

Poissa: Teo Kirkinen Helsingin yliopisto

Jarmo Saarti Kuopion yliopisto

Juha Hakala Kansalliskirjasto

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 13.05.

2. Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin muutoksin. Päätettiin käsitellä kohta 8. Verkkopalveluryhmän toimintasuunnitelma kohdan 3. Tiedotusasioita jälkeen.

3. Tiedotusasioita

Kansalliskirjaston tietohallintostrategia on lähetetty lausuntokierrokselle. Lausuntoja on pyydetty kirjastosektoreilta ja muilta sidosryhmiltä maaliskuun puoliväliin mennessä.

Triangelipäivien järjestäminen tänä vuonna on vielä avoinna. Triangelipäivät on järjestetty Kansalliskirjaston ja kirjastojen yhteistyönä siten, että Kansalliskirjasto laatii ohjelman ja yhteistyökirjasto hoitaa käytännön järjestelyt. Triangelipäivien järjestämisestä kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Kansalliskirjastoon. Todettiin, että Triangelipäivät voisi järjestää joka toinen vuosi parin-kolmen päivän mittaisina. Lisäksi väli vuosina pidettäisiin yhden päivän seminaari ajankohtaisista aiheista.

Triangelipäivien lisäksi Kansalliskirjaston vastuulla on kahden kansainvälisen seminaarin järjestäminen 2009 ja 2010. IGeLU Annual Conference (The International Group of Ex Libris Users) järjestetään vuonna 2009 sekä ELAG Systems seminar (European Library Automation Group) vuonna 2010.

Kristiina Hormia-Poutanen kertoi vierailustaan Ex Libriksen pääkonttoriin. Ex Libriksen strategiasta ilmenee kolmen tuotteen ajattelu. Asiakasliittymä ja tiedon tuottajien ympäristö on tarkoitus erottaa toisistaan. Suunnitteilla on, että asiakasliittymä ja MetaLib integroidaan. SFX:ää kehitetään todennäköisesti itsenäisenä palveluna. DigiToolin roolista käydään keskustelua.

4. Asiantuntijaryhmien raportit

Ryhmien puheenjohtajat/edustajat raportoivat ryhmiensä toiminnasta ja kertovat meneillään olevista ajankohtaisista asioista sekä suunnitelmista alkaneelle vuodelle.

- a. Ohjelmisto- ja standardointiryhmä / Nina Hyvönen
- b. Vaikuttavuuden arviointiryhmä / Markku Laitinen

Esitys: Keskustellaan ryhmien toiminnan kehittämistä ja asiantuntijaryhmien ja verkkopalveluryhmän yhteistyön tiivistämisestä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

Ohjelmisto- ja standardointiryhmä ei ole vielä ehtinyt kokoontua Nina Hyvösen johdolla. Ryhmän on tarkoitus järjestäytyä ja kokoontua kevään aikana.

Vaikuttavuuden arviointiryhmän toiminnassa ovat olleet keskeisenä kirjastotilastoinnin kehittäminen ja erityisesti rakenteellisen kehittämisen vaikutukset tilastointiin. Lisäksi esillä ovat olleet kirjastotoiminnan laadullisten arviointimenetelmien ja asiakaskyselyn suunnittelu.

5. Laitteistoraportti / Totti Mäkelä

Kirjastokonsortioiden uusi palvelin on ollut tuotantokäytössä syksystä 2007 alkaen. Laitteiston uusimisen yhteydessä muuttui myös toimintamalli, sillä laitteiston omistamisesta siirryttiin palveluiden ostamiseen. CSC:n edustaja kertoo, miten toiminta uuden palvelimen kanssa on lähtenyt käyntiin ja miltä tulevaisuus näyttää palveluntarjoajan näkökulmasta sekä mitä CSC odottaa kirjastoilta ja verkkopalveluryhmältä.

Esitys: Keskustellaan verkkopalveluryhmän roolista laitteistoasioiden seuraamisessa ja linjausten käsittelyssä.

Liite 1

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

6. Järjestelmäarkkitehtuurihankkeen eteneminen / Ari Rouvari

Verkkopalveluryhmälle esiteltiin marraskuussa järjestelmäarkkitehtuurihanketta, jonka tavoitteena on rakentaa tehokas ja kilpailukykyinen tieto- ja viestintäinfrastruktuuri Suomen kirjastoverkolle ja muille muistiorganisaatioille. (lisätietoja 7.11.2007 pidetyn kokouksen muistiosta: http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/digiohjaus/verkko/Files/liitetiedosto2/verkkopalveluryhma_muistio_2007_11_07.pdf)

Järjestelmäarkkitehtuurin kehittäminen jakautuu kolmeen osa-alueeseen:

- uuden sukupolven käyttöliittymään,
- kansallisen yhteisluettelon ja myöhemmin yhteiseen kirjastojärjestelmään, sekä
- pitkäaikaissäilytysjärjestelmään (PAS).

Esitys: Ari Rouvari raportoi hankkeen etenemisestä. Kirjastosektoreiden edustajat ja muut ryhmän jäsenet kommentoivat suunnitelmia oman sektorinsa ja muun käyttäjäkunnan näkökulmasta.

Liite 2

Päätös: Esityksen mukaan.

Todettiin, että yhden käyttöliittymän periaate on käyttäjän kannalta selkeä ja kannatettava ratkaisu.

Tulee selvittää, millaista lisäarvoa uuden sukupolven käyttöliittymä tuo elektronisten aineistojen ja kirjastoluetteloiden käyttöön.

Todettiin, että hankkeella tulee olla kentän tuki. Verkkopalveluryhmä voi suositella hankkeen viemistä eteenpäin.

Hankkeelle anotaan keskitetysti rahoitusta opetusministeriöstä. On suunniteltu, että aikanaan kirjastot päättävät itsenäisesti, ottavatko ne uuden sukupolven käyttöliittymän käyttöön.

7. Rakennemuutokset kirjastosektoreilla: tilannekatsaus / Päivi Jokitalo

Rakenteellisen kehittämisen tahti kiihtyy. Varsinaisten yhdistymishankkeiden lisäksi syntyy koko ajan uusia konsortio-/allianssi- ym. yhteistyöhankkeita. Myös yhdistymisiä syntyy nopealla aikataululla ilman ennakkotietoja (esim. KTL+Stakes). Koska monien yhteistyöhankkeiden lopullinen muoto ei ole selvillä, suunnittelu on hankalaa ja kunkin kohdalla on erikseen tarkasteltava vaikutuksia kirjastopalveluihin. Tapauskohtainen eteneminen ei voi jatkossa olla toimintatapana, vaan on löydettävä raamit muutosten käsittelylle. Kirjastoverkkopalvelut järjestää keväällä lisensiointiseminaarin, jossa käsitellään yhdistymisiin liittyviä kysymyksiä. Yhdistymisiin liittyvää tietoa sekä vastauksia kirjastojen kysymyksiin on koottu FinELibin extranetiin; jatkossa tiedot tallennetaan wikiin. Ohjeita käytännön toimista kuntaliitosten ja seutukirjastojen perustamisten yhteydessä tuotetaan myös yleisille kirjastoille wikiin ennen syksyä 2008.

Esitys: Päivi Jokitalo kertoo yhdistymistilanteesta kansalliskirjaston näkökulmasta. Kirjastosektoreiden edustajat tuovat esille ajankohtaisia kysymyksiä omilta sektoreiltaan.

Päätös: Siirrettiin käsiteltäväksi seuraavaan kokoukseen.

8. Verkkopalveluryhmän toimintasuunnitelma 2008 / Annu Jauhiainen

Esitys: Keskustellaan alkaneen vuoden toiminnasta ja hyväksytään vuoden 2008 toimintasuunnitelma.

Liite 3

Päätös: Esityksen mukaan.

Todettiin, että toimintasuunnitelmassa mainittuja asioita on priorisoitava. Toimintasuunnitelman kolmea ensimmäistä kohtaa pidettiin erityisen tärkeinä. Nämä ovat digitaalisen kirjastojen teknikan ja palvelujen kehityksen seuraaminen, uuden sukupolven käyttöliittymä sekä julkaisuarkistot. Myös konsortioiden yhteistyön kehittäminen nähtiin tärkeäksi.

MARC 21-formaattiin siirtymisen osalta todettiin, että muutos ei ole niin suuri kuin aikanaan siirtyminen FINMARC-formaatista MARC 21-Fin:iin. Kansalliskirjaston lisäksi formaattimuutos

vaatii kuitenkin resursointia myös paikallisesti. Konversion lisäksi myös henkilökunnan on pe-
rehdyttävä uuteen formaattiin.

Keskustelussa nousi esiin myös verkkopalveluryhmän missio. Todettiin, että toimintaympäristön
olleessa muuttuva ja epävakaa, on tärkeää hahmottaa tilannekuva. Verkkopalveluryhmä on tärkeä
foorumi, jotta voidaan muodostaa tilannekuva yhdessä eri osapuolten kesken. Kirjastojen välisel-
lä yhteistyöllä on saatu aikaan paljon positiivisia vaikutuksia.

Ryhmä myös edistää Kansalliskirjaston ja kirjastosektorien vuorovaikutusta, kun kaikkien kirjas-
tosektorien ja sidosryhmien edustajat kokoontuvat saman pöydän ääreen. Keskustelua ei käydä
pelkästään yhden kirjastosektorin ja Kansalliskirjaston välillä, vaan verkkopalveluryhmä tukee
horisontaalista keskustelua eri sektorien kesken.

Toivottiin, ettei verkkopalveluryhmä keskittyisi ainoastaan asioiden seuraamiseen, vaan että
ryhmällä olisi suunnitteleva ja strateginen työskentelytapa.

Todettiin, että Kansalliskirjastolta odotetaan aktiivisuutta, esillä olevien rakennemuutosten vaiku-
tusten ennakointia ja niistä tiedottamista kirjastoverkolle.

9. Muut asiat

Muita asioita ei ollut käsiteltävänä.

10. Kokouksen päättäminen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 15.00.